Трибуна вільного українського слова на вільній американській землі

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Адреса Редакції і Адміністрації: 'Svoboda', 81-83 Grand St., Jersey City, N. J. Тел.: HEnderson 4-0237 УНС: HEnderson 5-8740

РІК LXII. Ч. 181. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, СЕРЕДА, 21-го ВЕРЕСНЯ 1955. П'ЯТЬ ЦЕНТІВ — FIVE CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, WEDNESDAY, SEPTEMBER 21, 1955. No. 181. VOL. LXII.

КІНЕЦЬ ДИКТАТУРИ ПЕРОНА В АРҐЕНТИНІ

ПЕРОН „ЗРЕЗИҐНУВАВ". — ТИМЧАСОВА ВЛАДА В РУКАХ ГЕНЕРАЛІВ

Буенос Айрес. — Протиперонівська революція, започаткована в п'ятницю мин. тижня і, як виявляється тепер, добре підготована, привела до повної ліквідації режиму президента Перона, що правив майже десять років. Примушений подіями і тим, що набік повстанців почало переходити все більше військових з'єднань, Перон подав свою резиґнацію із становища президента і голови уряду, і за ним зрезиґнував міністер армії ген. Люцеро та інші члени уряду. Що сталося з Пероном після його резиґнації — невідомо. Згідно з одним повідомленням він схоронився до параґвайської амбасади, але службовці цієї амбасади цю вістку заперечили. За іншими повідомленнями, Перон втік на територію однієї із сусідніх держав. Шеф військ „командування репресії" ген. Люцеро, уступаючи, визначив окрему військову хунту для переговорів з провідниками революції і для встановлення перемир'я. Разом з тим він наказав льояльним до уряду військам припинити військові дії і звернувся з закликом до повстанців зробити те саме, щоб спинити непотрібне пролиття крови. Іменована хунта складається з таких генералів: шеф штабу армії ген. Вірт, ген. Форчер і ген. Манні. Негайно після проголошення резиґнації Перона на вулицях і площах Буенос Айрес відбулися маніфестації населення, втішеного, що закінчилася перонівська диктатура. Генеральний секретаріят перонівської конфедерації праці звернувся із закликом до всіх робітників утримувати порядок і слухати інструкцій проводу конфедерації та не давати себе спровокувати на ніякі виступи. Всі мають залишитися на своїх місцях праці. У своїй заяві про резиґнацію Перон ствердив, що він не хоче вмирати, не зробивши останнього зусилля „для внутрішнього миру, спокою і щастя арґентинського народу". Хоч і його „дух борця" вимагав боротьби, як сказано в резиґнації, але „патріотизм і любов до народу" казали йому рішитися на відхід, „щоб невинний нарід і народне майно не терпіли від бомбардування". Повстанські сили, які привели до ліквідації перонівського режиму, виступали трьома окремими групами, кожна під своїм окремим командуванням. Одного спільного провідника революційних сил не було. Між командантами революційних збройних сил називають адмірала Ісаака Ройаса, який командував повстанською фльотою і морськими з'єднаннями на побережжі, ген. Леонарді, ген. Баляґера, ген. Ляґоса та інших. Є всі підстави думати, що до влади в Арґентині прийшли тепер генерали, тим більше, що встановлено, що в повстанні проти Перона не брали безпосередньої активної участи ні католицькі ні інші опозиційні партії. Кардинал Копелльо виступив у радіо із закликом до арґентинського народу вдержувати спокій і порядок.

Уруґвайські власті не дозволили арґентинським втікачам приєднатися до повстанців

Монтевідео, Уруґвай. — 22 арґентинські втікачі — офіцери, які ще в 1951 році мусіли втекти з батьківщини внаслідок невдалого повстання проти Перона, хотіли цими днями перейти до Арґентини, щоб з'єднатися з повстанцями, але уруґвайські власті заарештували їх і не дозволили залишити країни. В Уруґваї перебуває коло 500 політичних втікачів з Арґентини. Уряд повідомив їх, що всі вони мусять залишитися в тих місцевостях, де мають дозвіл перебувати ,бо Уруґвай зберігає невдральність і вай зберігає невтральність і рішню боротьбу в Арґентині.

Крайові провідники обох партій про найближчі вибори

Шікаґо. — В готелі „Конрад Гілтон" відбулися збори проводу обох великих партій, республіканської і демократичної, на яких були присутні голови крайових партійних комітетів. Голова крайового Демократичного Комітету Пол М. Ботлер гостро критикував формальну політику уряду Айзенгавера, кажучи, що Айзенгавер „байдужний" до долі фармерів, бо він дбає тільки про великих підприємців. Голова Республ. Крайового Комітету Лінард В. Голл відповів на ці закиди Ботлера, що вони несправедливі. Голл казав, що демократи „не можуть нічого сказати ані зробити, щоб здобути фармерські голоси під час найближчих виборів." На це відповів Ботлер, що Голл мусить так твердити, бо не має іншого виходу з того стану, в якому опинилися фармери, для яких уряд нічого не зробив. Ботлер казав, що він розуміє республіканців, які свою надію покладають на популярність, бо не можуть нічого іншого зробити.

Секретар армії заявляє, що ЗДА приготовані на випадок війни

Мекінек Айленд, Мишіґен. — Секретар армії Вілбер М. Брокер, промовляючи на зборах республіканців ,заявив, що демократи несправедливо критикують оборонний стан ЗДА. З'єднені Держави Америки, — сказав Брокер, — так добре озброєні, що готові відбити кожний напад. Демократи говорять про непідготованість до оборони ЗДА, але ж думка в цій справі президента Айзенгавера важливіша від критики демократів. Брокер потвердив, що секретар оборони Чарлз Е. Вилсон хоче зменшити видатки на оборону на більйон долярів, але це заощадження хоче він зробити не коштом боєздатности американських збройних сил. Департамент оборони має тепер 8,000 нових оборонних проєктів ,над якими працюють науковці й інженери. Теперішня американська дивізія має на 80 відсотків більше бойової сили, як це було під час другої світової війни. В протилетунській обороні велику ролю грають керовані стрільна „Ніке", а лінія Далекого Вчасного Радарового Алярму вчасно повідомлятиме про наближення ворожих літаків. ЗДА мають під зброєю 3,000,000 вояків, крім резерви, і тому неоправданою є заява бувшого президента Геррі С. Трумана про „послаблення оборонної сили", — твердить секретар армії.

Демократи в передбачуванні перемоги Стівенсона покликуються на історію

Вашинґтон. — Недавно республіканці заявляли, що Айзенгавер у найближчих виборах знову переможе великою більшістю свого попереднього противника — Адлея Е. Стівенсона. Тепер демократи, покликаючись на подібні випадки в історії ЗДА, твердять, що на основі історичних прецеденсів перемога Стівенсона певна у відношенні трьох до одного. Досі в історії ЗДА були чотири випадки, коли ті самі кандидати два рази ставали „на двобій", і три рази в других виборах переміг той кандидат, який програв у перших виборах. І так, у 1828 році Андрю Джексон переміг Джана Квінсі, в 1840 році Вільям Генрі Гаррисон — Мартина Ван Бурена, в 1892 році Ґровер Клівленд — Бенджеміна Гаррисона; і тільки Вільям Дженнінґ Брайен два рази програв вибори, кандидуючи проти Вільяма Мек Кінлі в 1896 році. Томас Дюї два рази невдало кандидував у 1944 і 1948 роках, але він мав проти себе інших кандидатів, в 1944 р. — Ф. Д. Рузвелта, а в 1948 — Геррі С. Трумана. Та республіканці відповідають на ці пророцтва так: „Чи який-будь із тих кандидатів називався Айзенгавер?", і вірять, що популярність нинішнього президента переможе ще раз того самого кандидата, тобто Адлея Е. Стівенсона.

Гарриман готовий змагатися за президентуру зі Стівенсоном

Олбані, Н. Й. — Майкел Г. Прендерґаст, голова Стейтового Демократичного Комітету і політичний дорадник губернатора Аверелла Гарримана, заявив, що Гарриман буде змагатися за номінацію на президента зі Стівенсоном, якщо партія цього схоче. Прендерґаст сказав, що Гарриман боротиметься навіть тоді, коли б Стівенсон не здавався, і Конвенція мала б вирішувати, хто має бути демократичним кандидатом на президента. Прендерґаст не вірить, що президента Айзенгавера не можна буде перемогти, як це твердять республіканці, але може перемогти Айзенгавера тільки відповідна людина, а таким кандидатом від демократів може бути не Стівенсон, тільки Гарриман. Голова Стейтового Демократичного Комітету заявляє, що Гарриман рішений кандидувати на президента, хоч він часто заявляв, що особисто підтримує кандидатуру Стівенсона. Партія хоче Гарримана, заявляє Прендерґаст, і Гарриман буде кандидувати, бо йому залежить на тому, щоб демократи виграли президентські вибори. Коли б Гарриман бачив, що є хтось інший від демократів, хто міг би виграти вибори проти Айзенгавера, то він би його підтримував. Хоч Стівенсон заявляє, що в листопаді скаже, чи погоджується кандидувати на президента, то, на думку Прендерґаста, ще замало цієї заяви бувшого іллінойського губернатора, бо за кандидатуру буде йти боротьба на Крайовій Демократичній Конвенції.

ГУРАҐАН „АЙОНА" СПРИЧИНИВ МІЛЬЙОНОВІ ШКОДИ

Ню Йорк, Н. Й. — Дев'ятий в цьому році гураґан „Айона" вдарив 19 вересня на Північну Каролайну, спричинивши великі матеріяльні шкоди, які йдуть в мільйони. Він загрожує всім іншим стейтам на східньому узбережжі, які знаходяться в гострому поготівлі. Змобілізовано відділи Крайової Ґвардії, поліції, пожежної сторожі та прибережної сторожі й відділи Червоного Хреста. З портів частина фльоти виплила на повний океан, а інші кораблі забезпечено в певних місцях портів. Всі літаки з летовищ в стейтах Вірджінії, Делевар, Джерзі Сити, Ню Йорку і Ровд Айленд відлетіли до летовищ в центрі країни. Бюра Погоди на східньому узбережжі остерігають населення перед цим грізним гураґаном, який є „схильний до обману" і може змінити свій напрям, як це недавно зробив гураґан „Діяна". Евакуовано все населення з над узбережжя, бо там загрожує повінь від високих хвиль під час припливу океану. Хвилі сягатимуть до восьмох стіп висоти, також може бути повінь від води внаслідок великої зливи, яку передбачають бюра погоди в місцевостях над узбережжям. В Ню Йорку гураґан мав би бути десь в пополудневих годинах 20 вересня, в вівторок. В ранніх годинах 20 вересня „Айона" нищила околиці Норфолку, Вірджінія. В Північній Каролайні гураґан віяв зі швидкістю 107 миль на годину і поперивав електричні сполуки, понищив чляхи і мости, збіжжя на полях та залив водою багато міст і сіл. Тисячі людей є без даху над головою. Матеріяльні шкоди покищо обраховано на мільйони долярів. Чотири особи згинули від гураґану в Ню Берн, і три особи в Бофорті, Півн. Каролайна. В сьомій годині 20 вересня радіо повідомляло, що центр гураґану находився ще коло Норфолку в Вірджінії. Передбачають, що в Ню Йорку він буде в пополудневих годинах 20 вересня. Передбачені сильні дощі, які можуть потривати довший час і спричинити повінь. Є можливість, що „Айона" віятиме 150 миль на схід від Ню Йорку, але її крило може спричинити великі шкоди в стейтах східнього узбережжя.

ДЕРЖАВНИЙ ДЕПАРТАМЕНТ ВИСЛОВЛЮЄ ПРИЗНАННЯ ЗА ІНТЕРВЕНЦІЮ УНС У СПРАВІ ПОЛІТИКИ „НЕПЕРЕДРІШЕННЯ"

У зв'язку з відвідинами представників Українського Народного Союзу в Державному Департаменті у Вашинґтоні в дні 7-го вересня ц.р., переданням ними відповідальним представникам Державного Департаменту відповідного меморіялу проти політики „непередрішення" у відношенні до України та інш. поневолених Москвою народів і у зв'язку з півтора годинною конференцією в цій справі, Державний Департамент тепер ще письменно висловив своє признання за цю інтервенцію. В листі до п. Д. Галичина, голови УНС, який очолював цю делеґацію, в склад якої входили ще заст. голови УНС адв. М. Пізнак та редактор „Свободи" А. Драган, Державний Департамент м.і. ствержує, що він „завжди високо оцінював одержання поглядів таких організацій, як Український Народний Союз, на різні аспекти закордонної політики З'єдинених Держав". У листі, підписаному Джекобом Д. Бімом, директором Бюра Східньо-Европейських Справ у дальшому сказано, що Державний Департамент „розуміє Вашу відданість інтересам З'єдинених Держав та Ваше рівночасне бажання, щоб політика З'єдинених Держав була так формульована, щоб служила найкращим інтересам українського народу". На закінчення п. Бім ще інформує, що Ваш меморіял був поширений між відповідними іншими урядовцями Державного Департаменту, а висловлені в ньому погляди були з інтересом відмічені".

Новленд вимагає звільнення 900 американців затримуваних в СССР і комуністичних країнах

Лос Анджелес. — Сенатор Вільям Ф. Новленд, виступаючи із промовою на одному зібранні Ради Світових Справ, заявив, що З'єдинені Держави після успіхів у звільненні частини американців, затримуваних в червоному Китаю, мусять повести акцію за звільнення і репатріяцію около 900 американців, затримуваних нелеґально в Совєтському Союзі та в інших комуністичних країнах. Ці зусилля — на думку Новленда — треба повести ще перед конференцією міністрів закордонних справ, що має відбутися в жовтні у Женеві.

Тепер не буде ревізії чартеру Об'єднаних Націй

Об'єднані Нації. — Тому, що чартер Об'єднаних Націй допускає його зміну після 10-ти років існування тієї міжнародної організації, існували раніше пляни, що 10-та Генеральна Асамблея бодай розпічне дебати над цією справою, передаючи її відповідній комісії. Тим часом тепер, як повідомив про це американський постійний делеґат ЗДА в ОН, ЗДА противляться заторкувати цю справу, не бачучи можливости, щоб можна було тепер осягнути згоду з СССР. Проєктована зміна чартеру ОН торкається головно скасування права „вета", що його тепер має кожний постійний член Ради Безпеки (4 воєнні альянти і Китай) та що його постійно надуживав СССР. — Єдиною важливішою справою, яку має поладнати Генеральна Асамблея на своєму першому засіданні у вівторок 20 вересня, це вибір президента: стане ним старий дипломат Чіле, Хозе Маза. У заступництві хворого президента ОН Ван Клеффенса, відкрити Генеральну Асамблею мав д-р Луно, міністер закордонних справ Голляндії. Державний секретар Дж. Ф. Доллес заповів свій виступ на четвер цього тижня, а наступного дня має промовляти Молотов.

ЗДА не хочуть переговорювати з китайськими комуністами

Женева. — Комуно - китайський репрезентант на теперішній Женевській конференції в ЗДА Ванґ Пінґ-нан, зламавши устійнений на вступі переговорів принцип, що будуть проголошувані тільки спільні комунікати, — оприлюднив заяву з протестом проти становища ЗДА, які відмовились далі переговорювати, поки не вернуться з Китаю всі американські цивільні особи. Названий китайський комуніст заявив, що таке американське рішення відкладає дальші переговори на дуже далекий час, бо у практиці треба було б ждати, поки всі китайці, які тепер перебувають в ЗДА і хочуть вернутися до Китаю, дійсно виїдуть. Денний порядок американсько - китайської конференції передбачає взагалі дві точки: поворот з Китаю задержаних там американців і „інші справи".

Західньо-німецький уряд затвердив рішення Московської конференції

Бонн. — На засіданні повної ради міністрів Німецької Федеративної Республіки одноголосно затверджено постанову німецької делеґації на Московській конференції про нав'язання совєтсько-німецьких дипломатичних взаємин. Ця справа прийде під дебати парляменту в четвер у цьому тижні і тоді канцлер Аденауер має виголосити велику промову, в якій він пояснить причини, чому він змінив в останній хвилині своє рішення: виїжджаючи з Бонну до Москви Аденауер заповів був, що у Москві німці не приймуть ніяких рішень щодо нав'язання з Совєтами нормальних дипломатичних взаємин, тільки засягнуть в цій справі ближчих інформацій від Совєтів, а само рішення буде прийняте згодом.

Десятий Світовий Конґрес Істориків

Рим. — В днях 2 до 11 вересня ц. р., відбувся в Римі Десятий Світовий Конґрес Істориків. Конґреси істориків відбуваються що п'ять років, але цьогорічний був одним із найчисленніших, бо в ньому взяло участь около 1500 учасників. Святіший Отець Папа Пій XII прийняв учасників Конґресу на окремій авдієнції і виголосив до них довшу промову. На Конґресі були сильно-заступлені історики із Совєтського Союзу та інших сателітських країн. Совєтська делеґація нараховувала 29 учасників із численним штабом допоміжних експертів та перекладачів. Добре зорганізовані і численні були теж делеґації істориків із Чехословаччини, Румунії, Болгарії, Угорщини та Польщі. З українських істориків, що перебувають у вільному світі, брав участь у Конґресі проф. М. Чубатий. Зголошені до участи І. Борщак з Парижу і проф. О. Оглоблин із ЗДА не змогли приїхати (останній з огляду на недугу).

МОСКВА ХОЧЕ ПРИМУСИТИ ЗАХІД КОНФЕРУВАТИ З НІМЕЦЬКИМИ КОМУНІСТАМИ

Москва. — Совєтський прем'єр Булґанін заявив, що Німецька „Демократична" Республика, себто сателітна Східня Німеччина під комуністичним правлінням, дістане „дійсну суверенність". Правно-формальний стан, мовляв, Східньої Німеччини буде цілком зрівняний із станом Німецької Федеративної Республіки, себто Західньої Німеччини. Булґанін заявив, що всі закони, декрети й розпорядки, видані колись альянтською Контрольною Радою, будуть уневажнені на терені Східньої Німеччини. Східня Німеччина — заявив Булґанін — дістає повне право не тільки ладнати всі свої внутрішні справи, але й закордонно-політичні, включно з переговорами з Західньою Німеччиною. Цю заяву Булґаніна скріпив ще східньо-німецький „прем'єр" Ульбрихт, який виголосив підчас переговорів з совєтською делеґацією велику промову, якої єдиною ціллю було доказати, що східньо-німецька „держава" є „політично-реальним фактом" і що не буде об'єднання Німеччини без порозуміння в цій справі із Східньою Німеччиною. Ульбрихт недвозначно погрожував новою бльокадою Берліну, підкресливши, що східньо-німецький уряд контролює кордон поміж західньою і східньою частинами Німеччини і що „в інтересі Західнього Берліну" лежить безпосередній контакт поміж двома урядами. Чим швидше — казав Ульбрихт — західньо-німецький уряд зрозумів, що не вдалися його заходи підмінувати східньо - німецький режим при помочі холодної війни, тим краще буде для німців. Нема пощо говорити про кордони Німеччини — заявив Ульбррихт — бо в цій справі існують міжнародні договори, — це був натяк на застереження Аденауера, що східні німецькі кордони можуть бути остаточно встановлені щойно на мировій конференції. Ульбрихт заявив теж, що совєтські війська так довго залишаться у Східній Німеччині, поки американські війська перебувають в Західній Німеччині. Ульбрихт підкреслив у своїй промові ясно, що німецькі комуністи не погодяться на такі вільні вибори в цілій Німеччині, які відкрили б можливість, „щоб реванжисти поширили свої впливи аж до Одри і таким чином стали загрозою для миру" Ця заява Ульбрихта вказує виразно, що ціллю однаково Москви, як німецьких комуністів є не тільки відірвати Західню Німеччину від союзу з Заходом, але перевести об'єднання Німеччини на базі одного уряду „народного фронту", себто з участю комуністів, щоб наслідувати взори з подібними урядами в Польщі, на Мадярщині й Чехословаччині — з однаковими пізнішими наслідками. У Вашинґтонських політичних колах уважають, що Москва надає тепер Східній Німеччині „повну суверенність", щоб натискати на три західні великодержави на жовтневій Женевській конференції, щоб справу об'єднання Німеччини передати або Совєтам для „підготовлення" того об'єднання переговорами з обома німецькими урядами, або спонукати Захід признати доконаний факт „двох Німеччин", які спершу повинні взаємно порозумітись. Ця сама тактика стосована комуністами в справі об'єднання Кореї — зауважують американські коментарі.

Паасіківі „вперше вертається з Москви вдоволений"

Москва. — „Я приїхав тепер до Москви вже сьомий раз у державних фінсько-совєтських справах, але вперше вертаюся до Фінляндії вдоволений" — заявив з гумором 84-літній президент Фінляндії Юго Паасаківі у зв'язку з підписанням фінсько-совєтського договору, в якому Совєти зрікаються в користь Фінляндії своєї військової і морсько-летунської бази на півострові Парккаля, віддаленому від столиці Фінляндії Гельсінкі тільки на 12 миль. Коли той сам Паасаківі тому 8 років уперше прибув до Москви, то московський уряд примусив його підписати згоду на „добровільне" передання Совєтам Парккалі на 50 років. Про зворот Фінляндії того півострова кажеться в оприлюдненому офіційному комунікаті. У підписаному договорі кажеться теж про продовження фінсько-совєтського „пакту приязни і взаємної допомоги" на дальших 20 років. Той пакт кінчався у 1958 році. Оприлюднений комунікат говорить про „сердечність", яка панувала під час фінсько - совєтських переговорів у Москві.

В АМЕРИЦІ

● На побоєвищі громадянської війни в Геттисбурґу, Па., близько якого знаходиться фарма президента Айзенгавера, вітали 20-мільйонового відвідувача — Джана Т. Ларсона з Вест Колдвелу, Н. Дж. Він прибув туди з дружиною і двома синами: 13-річним Джаном і 8-річним Дейвідом.

● Американський амбасадор Чарлз Е. Болен прибув літаком з Москви до ЗДА, де звітуватиме перед державним секретарем про німецько-совєтські переговори в Москві. Болен від чотирьох до шістьох тижнів перебуватиме в ЗДА на відпустці.

● Державний секретар Дж. Ф. Доллес вернувся з вакацій, які проводив у Канаді і приготовляється до промови, що її має виголосити в Генеральній Асамблеї Об'єднаних Націй, яка починається 20 вересня.

● Бувший демократичний кандидат на президента, Адлей Е. Стівенсон, перебуваючи в Кінґстоні на Джемейці, відкрив виставку з нагоди 300-річчя існування Джемейки. Стівенсон сказав, що цей острів та інші острови Західньої Індії, які належать до Великої Британії, найкраще розв'язали питання расових взаємо-відносин.

● На стіні приміщення де відбувається Мистецький Фестиваль в Сан Франціско, мистець Віктор Арнаутоф вивісив карикатуру, що зображує віцепрезидента Ричарда М. Ніксона. Ця карикатура називається „Дік МекСміср (Очорнювач)" і змальовує ролю Ніксона в процесі Алжера Гісса і Віттакера. Голова Міської Мистецької Комісії Гаролд Целлербах звелів зняти цю карикатуру.

● Демократичний Крайовий Комітет витратив за три місяці на партійні цілі 209,750 долярів, а Республіканський Крайовий Комітет — 209,077 долярів. Але республіканці за той самий час зібрали на партійні цілі 240,465 долярів, а демократи — тільки 173,983, і мають поважний недобір у партійній касі.

● 300,000 осіб у Брукліні, Ню Йорк, вітали свою портову дружину „Доджерсів", яка вернулася з переможних виступів у західних стейтах. Грачі дві милі їхали у відкритих автах, а публіка ентузіястично вітала.

● На другому поверсі Клюбу Лайонсів у Денвері влаштовано каплицю, яку названо іменем президента Айзенгавера. Ім'я президента дано цій каплиці для того, щоб „ушанувати людину, що не соромиться публічно виявляти свою віру в Бога". Вівтар каплиці зроблений з мармору, і на ньому лежить Біблія. За вівтарем на вітражі представлений Христос у Гетсиманському саді.

● Публічний Уряд Здоров'я розділив між станицями Крайової Фундації для Поборювання Дитячого Паралічу 3,819,-621 дозу вакцини д-ра Солка для дальшого щеплення дітей проти полійо.

В СВІТІ

● Молотов прилетів до Ню Йорку на відкриття Генеральної Асамблеї Об'єднаних Націй тим самим аеропляном, що ним летів запеклий ворог комуністів, пакістанський делеґат в ОН Мохаммед Алі та пані Елінор Рузвелт, яка теж розчарувалась була в можливості „співіснування" з Совєтами. На Інтернешенел Ейрпорт в Ню Йорку від суботи до понеділка раз-у-раз висідали з літаків делеґати на Генеральну Асамблею, між іншими також єгипетський міністер закордонних справ Махмуд Фавзі, що прилетів особисто у зв'язку з конфліктом з Ізраїлем.

● З Шенбрунського палацу в Відні, під час окремої церемонії, знято англійський прапор і вивішено знову австрійський. Водночас остання англійська військова частина вийшла з касарень в англійській зоні Відня. Американські війська також виїхали з Відня, затримавшись покищо в Зальцбурзі, щоб відтіль, згідно з новою умовою з Італією, переїхати ,до північної її частини, для охорони Бреннерського просмику в Альпах, який по австрійському боці залишився тепер без охорони, бо Австрія — „невтральна".

● Американська військова поліція на своїх базах в Англії дістала наказ залишити кріси в касарнях, коли вона виконує патрульну службу на шляхах. Англійські автомобілісти скаржились, що траплялись випадки, коли американські військові поліціянти, контролюючи вуличний рух, звертали кріси в сторону автомобілістів.

● Два колишні старшини СС в Німеччині стали перед судом в Авґсбурґу під закидом убивства колишнього шефа німецької військової розвідки адмірала Канаріса. Цього останнього заарештували були у зв'язку з бомбовим атентатом на Гітлера 20 липня 1944 року. Вальтер Гупперкоте і Отто Торбек були суддями Канаріса й видали на нього смертний присуд.

● У Мюнхені засуджено на 25 місяців в'язниці німкеню Гільдеґард Вінклер, яка спеціялізувалась в обкрадaнні помешкань американських цивільних і військових родин. Злодійка „оправдувала" себе ненавистю до американців, мовляв, вона і її чоловік служили в німецькій армії і попали свого часу в американський полон.

● Кардинал Міндсенті, що його нібито звільнили мадярські комуністи з в'язниці, все ще перебуває в в'язниці — твердить офіційний орган Ватикану, „Оссерваторе Романо". Комуно-мадярський уряд видав був фальшиве повідомлення про звільнення кардинала з уваги на конференцію „на вершинах", що мала розпочатись в Женеві. Кардинал Міндсенті, як його комуністи засудили на досмертну в'язницю за шпигунство і державну зраду", відкинув передумову звільнення — зречення з свого становища голови Католицької Церкви на Мадярщині.

СВОБОДА SVOBODA
Український щоденник UKRAINIAN DAILY

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.

Entered as Second Class mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J., on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

За оголошення редакція не відповідає і не зобов'язується повертати незамовлені матеріяли.

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

РЕВОЛЮЦІЯ В АРГЕНТИНІ

Задушливою атмосферою „співіснування" між совєтською диктатурою і вільним світом, яка окутала міжнародну політику останніх місяців, сколихнули вістки про революцію в Арґентині проти диктатора-президента Хуана Домінґа Перона. Арґентині загрожувала велика трагедія, яка завжди наступає там, де є намагання скасувати чи хоч би тільки обмежити невід'ємні, Богом дані права людини: життя, вільність та змагання до щастя, так ядерно з'ясовані в американській Деклярації Незалежности. Резиґнація Перона і його уряду, вимушена силою і рішучістю повстанців, в останній хвилині відвернула загрозу довшої громадянської війни та звільнила країну від Перонової диктатури.

Протягом останніх десяти років волелюбний арґентинський нарід був предметом експериментів, що більшою або меншою мірою нагадували лихої пам'яти практику амбітних демагогів у таких европейських країнах, як Італія і Німеччина. Звичайно, диктатури президента Хуана Перона не можна порівнювати з диктатурою Муссоліні в Італії чи Гітлера в Німеччині, не кажучи вже про диктатуру „пролетаріяту" в Кремлі. Проте, це справи не змінює, не змінює її суті, дармащо методи і розміри можуть степенуватись. Немає бо двох думок, що Перон мав диктаторські амбіції і намагався весь час їх відповідно заспокоювати. Для цього він старався весь час демагогічно використовувати в своїх цілях настрої населення, зосереджуючи чимраз більшу владу в своїх руках та чимраз більше узалежнюючи від себе та від своїх химер тих, кого потребував для вдержання й виконування своєї влади. Це, очевидно, не перерішує, що поодинокі потягнення президента Перона могли бути корисні для країни і народу, деякі з них могли бути потрібні, конечні й шляхетні самі собою, але вони не могли арґентинському народові заступити постійне скорочування індивідуальних та суспільних вольностей.

Президент Перон мав головну підтримку від зорганізованого й опанованого ним та його прибічниками арґентинського робітництва. Арґентинська Конфедерація Праці нараховує 6,000,000 членів. Не маючи певности щодо інших суспільних верств, зокрема щодо збройних сил, Перон намагався їх опанувати корупцією. Він сам призначав усіх військових старшин від полковника вгору, купуючи їх ранґами, віллями та автомобілями. Але й це не давало йому певности, про що свідчить факт, що арґентинські залоги на провінції мали дуже обмежене озброєння і майже цілком не діставали амуніції.

Перший більший виступ проти Перона стався у зв'язку з вуличними демонстраціями на вулицях Буенос Айрес, в половині червня цього року. Вже тоді проти Перона виступили деякі частини авіяції і фльоти. Але виступ був здавлений, Перон спочатку обіцяв полегші, потім роздумався і ще більше загострив режим. Минулої п'ятниці, 16-го вересня, вибухла нова революція з участю частин армії, авіяції і фльоти. Три дні Перон мовчав, та коли повстанцям пощастило захопити два важливі порти і одну провінцію, тоді щойно відбув він наради із своїм урядом, проголосив виїмкове положення в країні, а генеральний секретар Конфедерації Праці виступив із закликом до робітництва, вимагаючи їхнього „життя для Перона" та закликаючи до зброї. Таким чином військова революція проти Перона загрожувала перетворитися в громадянську війну, яку однак, перерішила в користь народу вимушена резиґнація Перона.

Очевидно, що до подій в Арґентині поставився з великою увагою весь світ, зокрема країни Західньої півкулі. Саме в цій реакції та в коментарях на арґентинські події вражає дещо таке, що заслуговує на окрему увагу. Американська преса і взагалі американська публічна опінія не приховувала своїх симпатій до повстанців, і висловлювала надії, що вони здобудуть перемогу. Деякі коментатори покликалися навіть на Деклярацію Незалежности і з'ясоване в ній не тільки право, але й обов'язок повстати і боротися проти узурпаторства та обмеження волі. З цим кожна волелюбна людина згідна. І саме ця пригадка є дуже милозвучна й побажана в теперішній „співіснувальній" какофонії. Перон бо, із своїми диктаторськими амбіціями та практикою, був немовлятком у порівнянні з Кремлем, з яким вільний світ хоче „співіснувати".

Є ще й інший проблиск надії в реакції американської публічної опінії на події в Арґентині. „Ню Йорк Таймс", наприклад, докоряв Державному Департаментові за дотеперішню „політику співіснування" супроти режиму президента Перона. Напрошується запит: а як там відносно „співіснування" з Кремлем? Якщо революція в Арґентині дасть практичну відповідь на цей запит, вона матиме подвійну користь.

ОБ'ЄДНАНІ НАЦІЇ І „ДУХ ЖЕНЕВИ"

Генеральна Асамблея, що зібралася у вівторок 20 ц. м. в скляному палаці Об'єднаних Націй в Ню Йорку, має нібито започаткувати „нову еру" в міжнародних взаєминах, чи — вірніше — або закріпити ту „нову еру", яка настала від останньої Женевської конференції „на вершинах", або завернути до часу холодної війни. Цікаво, що, прив'язуючи таке велике значення до цієї 20-ої з черги Генеральної Асамблеї 60-ти членів Об'єднаних Націй, політичні пророки відразу застерігаються, що ані Генеральна Асамблея, ані її комісії, чи її Рада Безпеки, мабуть, не приймуть в найближчих тижнях-місяцях ніяких таких поважних рішень, які стали б межовими стовпами на шляху історії. Роля Генеральної Асамблеї куди скромніша: стати тереном, на якому Молотов виголосить знову велику промову, яка нібито має вияснити світові нові позиції Москви в двох найважливіших міжнародних справах: об'єднання Німеччини й роззброєння. Однак, знову таки всі найчільніші американські публіцисти однозгідні в тому, що Молотов не скаже нічого такого, чого не могли б вже тепер докладно передбачати і замість нього сказати собі західні державні діячі: у справі Німеччини — совєтська політика чітко визначена останніми московськими конференціями з Аденауером і — зараз же після його виїзду — з Ульбрихтом, а у справі роззброєння будуть продовжуватись давні крутійства Вишинського, Маліка чи Соболева.

Теперішня Генеральна Асамблея, як і кожна попередня, починається під знаком підкреслювання значення Об'єднаних Націй, як інструменту миру. Спричиняються для скріплення авторитету цієї установи сотні й тисячі статтей, бо ж кожний щоденник у цілому світі присвячує Об'єднаним Націям статтю з нагоди цих їх нових загальних зборів. Святочна атмосфера, традицією 10-ти років освячений церемоніял, величезний формальний денний порядок з 57 точок плюс 11 на „додатковій листі", вибір нового президента, його промова й промови більшости делеґатів, чільних державних діячів кількадесяти держав, усе це ніби потверджує велике значення тієї міжнародної над-організації. Але все це таки тільки фасада, тільки зверхня політурка, тільки видовище для широкої міжнародної вулиці. Всі ці церемонії, формальності й усе те красномовство потрібні в тривожних післявоєнних роках для переконування людства, що 60 держав світу дбають, щоб був збережений мир і вживають для цієї найвищої цілі всіх можливих заходів. Поза тим формальним маніфестуванням Об'єднаних Націй, як наймогутнішого інструменту миру, насправді роля Об'єднаних Націй ні трохи не піднеслась понад ролю Ліги Націй з часу між двома світовими війнами.

Це скромна роля будинку, до якого з цілого світу з'їздяться державні мужі й виголошують в ньому промови, при чому більшість з них свідомо змагають до того, щоб практичні рішення в прерізних конкретних справах приймати власне не на терені Об'єднаних Націй, а поза тим тереном, у переговорах між лише безпосередньо заінтересованими державами. Це стосується і двох згаданих вище найважливіших теперішніх міжнародних справ: об'єднання Німеччини й справи роззброєння. У справі Німеччини досі, переговори велися завжди між 4-ма великодержавами, як воєнними альянтами, які своїми нерозважними постановами спершу поділили Німеччину, а тепер мають її об'єднати. Відомо, що це завдання досі не здійснене виключно через плянову й свідому політику Москви, яка не має ніякого інтересу позбутись такого могутнього політичного, стратегічного й економічного атуту, як перебування над річкою Шпрее в самому центрі Середньої Европи. Але останні московські дипломатичні ходи з Аденауером і Ульбрихтом вказали яскраво на нову тенденцію Москви: виелімінувати не тільки Об'єднані Нації, але навіть ЗДА, Англію й Францію з вирішування проблеми Німеччини і перенести цю справу виключно на терен безпосередніх німецько-совєтських розмов. Мовляв, коли Совєтський Союз має вже „нормальні" дипломатичні взаємини з урядами обох частин поділеної Німеччини, то хай Америка, Англія і Франція підождуть, поки будуть переведені в справі об'єднання німецьких земель безпосередні переговори Москви з її німецькими партнерами, а потім — евентуально — три західні великодержави можуть поставити свій підпис під укладеною без їх участи догодою, — або й обійдеться без того підпису.

У справі ж роззброєння ситуація теж уже тепер ясна, ще перед промовою Молотова. Америці залежить головно на тому, щоб Совєти прийняли пропозицію през. Айзенгавера про право взаємної військової контролі на суходолі і з повітря. Така контроля, мовляв, має на цілі виключити небезпеку раптового й несподіваного нападу одніеї сторони на другу. Зате Америка відмовляється від генеральної заборони вживати атомову зброю, знаючи, що її перевага в ділянці цієї зброї зрівноважує чисельну перевагу совєтських збройних сил, особливо совєтських піхотних дивізій. Совєти вбачають найбільшу для себе загрозу в американських збройних силах розміщених на їх базах в різних країнах, і тому домагаються скасування тих баз, ніби в ім'я принципу пошанування суверенности тих країн і т. п. Щоб підтримати цю свою вимогу, Совєти саме напередодні відкриття Генеральної Асамблеї проголосили зворот Фінляндії летунської морської бази Перкала, фінського острівця, що його загарбали були від малої Фінляндії. Очевидно, совєтська генераліція знає, що при існуванні атомової зброї ця база перестала грати ролю зачинених воріт перед Ленінґрадом, і тому можна її зректися, щоб дістати взаміну пропагандивний арґумент своєї „доброї волі" й доказ свого „роззброювання". На тлі цієї дійсности, яка виключає роззброєння у практиці, оптимістичні заяви Гарольда Стассена, який в уряду має займатися цією справою, не знаходять ніякого поважного відгуку у фахових статтях військових референтів на сторінках американських і англійських журналів.

Будуть виголошені знову численні промови з цікавими красномовними зворотами. Будуть взаємні обвинувачення і запевнення у взаємному довір'ї. Може будуть навіть короткотривалі „сенсації" фоєрверкових заяв. Над усіми нарадами пануватиме „дух Женеви" в розумінні ввічливих форм і куртуазійно-заокруглених рухів. Але не треба бути ані великим пророком, ані заприсяженим песимістом ,щоб знати наперед, що ця нова сесія Генеральної Асамблеї, як і дев'ять попередніх, не принесе світові тривкого миру, бо принести його не всилі. Вона не має сили „мирно" зліквідувати большевицький режим та московський імперіялізм, єдині причини світового неспокою.

БУЛҐАНІН ВИМАГАЄ ПРИМУСОВОЇ РЕПАТРІЯЦІЇ

Ще не минуло й трьох місяців від часу, коли над українськими еміґрантами в Австрії завис був загрозливо 16-й параграф проєктованого договору большевиків з австрійським урядом в справі признання Австрії суверенности, як Москва знову простягнула свої криваві пазурі до людей, які втекли з-під її влади, щоб поборювати її у вільному світі. 16-й параграф, який давав можливість совєтським людоловам хапати свої жертви, як то було в роках репатріяції — до совєтсько-австрійського договору не ввійшов, але не знати, в якій інтерпретації представлений він буде в порозумінні між Федеративною Республікою Німеччини і Совєтським Союзом в справі обміну амбасадорами.

Переговори Аденауера з кремлівською клікою закінчились. Здається, ніхто в світі не сподівався від них великих рішень, хоч увесь світ прислухався до них з величезною увагою. Не хотів Аденауер їхати до Москви, немає сумніву, що й Москва не горіла бажанням бачити його у себе. Ця зустріч була власне кажучи, формальністю, яку треба було відбути для того, щоб Аденауер мав спокійну совість, що нагоду він використав, а Хрущов і Булґанін ще раз засвідчили перед світом свою „добру волю" до „співіснування".

У своїх вимогах до Москви Аденауер поставив на першому місці — поворот тих десятків тисяч німців, яких досі тримають большевики у своїх концтаборах. Це природня річ, що голова держави дбає про долю своїх громадян. Вислухавши цю вимогу, Хрущов удав глибоке обурення. Як то — вернути воєнних злочинців!? Совєтський уряд, — сказав він, — вернув уже всіх воєннополонених до їхніх родин, але люди, які вчинили найбільші злочини проти совєтських народів, мусять гріхи відпокутувати.

Ця заява Хрущова — взірець найбільшої облудности. Хто б повірив, що цьому рафінованому катові справді залежить на справедливій карі для воєнних злочинців, з якими большевики самі тепер співпрацюють. Чи не гірше за ґестапівців розправлялися після війни енкаведисти з його ж таки наказу із тими самими „зрадниками батьківщини", які, витримавши голодові тортури в таборах для воєннополонених, дісталися їм в руки? Не знати, скільки сотень тисяч „дезертирів", „коляборантів" і інших „українсько-німецьких фашистів" вислано на повільне вмирання в 1946-47 роках під час пекельної чистки населення, що залишалось на окупованих німцями теренах України. З ще більшою лютістю винищують московські опричники „буржуазних націоналістів", що їх не добили в останній війні ґестапівці.

Ні, „благородне обурення" Хрущова викликане зовсім іншими причинами. Цим своїм „обуренням" він хотів лише набити ціну німецьким воєнним злочинцям, щоб зажадати за цей „товар" якнайбільше. Кривавий купець Хрущов перейшов Рим, Крим і мідяні труби — і своїм він не поступиться ні в торгу, ні в боргу.

Про товар, що його мав на увазі Хрущов у торзі з Аденауером, недвозначно заявив енкаведівський маршал, чи пак прем'єр-міністер Булґанін. В комюніке про закінчення конференції, проголошеному московською радіовисильнею, подано текст його заяви, якою він вимагає за німецьких воєннополонених — „сто тисяч совєтських громадян, насильно задержаних у Німеччині", куди їх вивезено під час останньої війни. Про політичних еміґрантів, що втекли від совєтського режиму, він говорить, як про нещасних людей, відірваних від батьківщини і позбавлених праці й мешкання. Їх, каже він, терорізують організації, ворожі Совєтському Союзові. Всі вони, мовляв, хочуть вернутися на „родіну", але їх залякують і використовують для злочинних політичних цілей. Далі він погрожує німецькому урядові: „Ситуація, яка створилася в Німецькій Федеративній Республіці у зв'язку з переміщеними совєтськими громадянами, ненормальна і противиться принципам людяности та індивідуальної свободи. А тому, — закінчує він свою провокативну заяву, — совєтський уряд вважає за свій обов'язок взяти під оборону тих совєтських громадян, які в деяких випадках завинили супроти своєї батьківщини".

Отак обертають справу кремлівські змовники. „Переміщені особи", які, згідно з усіма совєтськими кримінальними кодексами, є найбільшими злочинцями (статті кодексу про „зраду батьківщини", „співпрацю з ворогом", „дезертирство", „втечу поза кордони СССР") і заслуговують за кожен з перелічених гріхів на найлютішу кару — раптом стають людьми, насильно відірваними від батьківщини, нещасливцями, яких совєтський високогуман-

(Закінчення на стор. 3-ій)

ВІДГОМІН СВЯТКУВАНЬ 1000 РІЧЧЯ ХРИСТИЯНСЬКОЇ УКРАЇНИ

Святкування 1000-річчя Християнської України, започатковані дня 5 вересня ц. р. у Стемфорді Екзархатом Української Католицької Церкви у ЗДА, знайшли незвичайно прихильний і найширший для Української Церкви й Українського Народу відгук серед провідних кіл Католицької Церкви у ЗДА й у світі. Надіслані з приводу святкувань цього 1000-річчя привіти від церковних ієрархів свідчать про глибоке знання і розуміння історії і національних змагань України з боку католицького світу. З того погляду це святкування треба вважати незвичайно позитивним для загальної української справи і для її пропаганди у світі.

На руки Екзарха Української Католицької Церкви у ЗДА Архиєпископа Кир Константина Богачевського і єпископа Кир Амвроза Сенишина, крім привітів від Святішого Отця і Конґреґації Східньої Церкви у Ватикані та привітів від українських владик, наспіло ще кількадесят привітів від кардиналів, архиєпископів і єпископів ЗДА й інших країн.

Кардинал Ф. Спелман, Архиєпископ Ню Йорку, висловив у своїм привіті побажання, щоб така свобода віри, як її мають католики у ЗДА, — „була доступна для всіх народів у всьому світі."

„Українцям на землях, де вони страждають і вмирають за свою віру, передаю послання надії... Ніколи не піддавайтеся злові, ані не примирюйтеся із нівеченням правди. Як в Ісуса Христа слава Воскресіння прийшла після мук і терпінь розп'яття, так теж прийде напевно день у добрий Божий час, коли Ваш терновий вінок переміниться у вінок слави!" — пише Ричард Кушніґ, архиєпископ Бостону.

„Коли ми дякуємо Всемогучому Господеві за дари, якими Він нас наділив — пише кардинал Семюел Стрич, архиєпископ Шікаго, — нам не вільно забувати, що ці дари ми одержуємо, щонайменше у великій мірі, як Божу відповідь на молитви наших страждаючих братів в Україні. Церква завжди мусить мати Голготи, а з Голгот настають Великодні Неділі."

„Разом з моїми привітаннями — запевняє Джан О'Гара, архиєпископ Филаделфії — буду молитися, щоб Господь допоміг переслідуваним витримати їх гіркі проби і вкоротив час їхніх страждань. Хай Христос панує в серцях терплячих і хай приспішить годину їх визволення."

„Не може бути більш величного свідоцтва хороброї стійкости у вірі Вашого улюбленого народу, як доказ його вірности Христові і Його Намісникові на землі, не тільки тут у ЗДА, але передусім в Україні, де український народ все ще терпить і зазнає жорстоких переслідувань" — стверджує архиєпископ Балтимору Френсіс Ф. Кіоф.

Архиєпископ Портленду в Орегоні, Едвард Д. Говард впевнений, що український нарід „з Божою ласкою і далі збереже Віру, яку св. Ольга прийняла 1000 років тому".

„Дай Боже — заявляє Алберт Дж. Маєр, архиєпископ Милвокі, — щоб наша молитва подяки допомогла полегшити в Божому доброму часі кінець нелюдським переслідуванням на українській землі."

„Це буде великим привілеєм — підкреслив Томас І. Маллой, єпископ Бруклину, — висловити молитовну надію, що через велику ласку і милосердя нашого Господа і Спасителя українське духовенство і народ в усьому світі зазнають скоро ласки і спромоги молитися Богові та очистити їхні душі в мирі і певності їхнього власного очищення і спасіння".

Щирими і гарними словами висловив своє привітання крайовий Директор Товариства Пропаґанди Віри і відомий католицький публіцист єпископ Фултон Шін: „Українському народові в його довгій історії припала доля досягти слави проголошення Віри по всій країні, поки настала його велика П'ятниця за большевицького переслідування. Але ми знаємо, що в ритмі життя Церкви Великі П'ятниці і Великодні Неділі чергуються і що ніколи немає хреста без вінця... Я з'єднуюся з Вами в молитвах, щоб комуністичний серп, який стяв українське молоде життя як пшеницю, і щоб комуністичний молот, який розторощив ікони з їхніх святинь, в допомогою наших молитов так перемінилися, щоб серп виглядав як місяць під стопами Божої Матері, а молот, щоб виглядав як хрест, з якого Христос простить своїм переслідувачам."

Такі і подібні привіти надіслали ще: архиєпископ Дітройту Едвард Муні, архиєпископ Лос Анджелесу Дж. Френсіс МекІнтайр, архиєпископ Санта Фе Едвин В. Вери, архиєпископ Ст. Луїс Джозеф Е. Ріттеер, архиєпископ Синсинаті Карл Дж. Олтер, архиєпископ Вашинґтону Патрик О'Войлі, архиєпископ Сан Франсіско Джан Митті, архиєпископ Гартфорду — Дж. О'Браєн, єпископ Толіда Джордж Дж. Рерінг, єпископ - помічник Клівленду Джон Крол, єпископ Трентону, Джордж В. Ар, титулярний єпископ, ректор Католицького Університету Америки Брасн Дж. МекЕнтеґард, єпископ Гаррисбургу — Дж. Лія, єпископ Питсбургу Дж. Ф. Діррен, єпископ Рочестеру Джан Райт, єпископ Алтуни Р. Т. Гілфойл, єпископ Боффало Джозеф А. Берк, єпископ Коломбосу Майк Дж. Ріді, єпископ Скрентону Джером Д. Ганен та багато інших.

ВЛИЗЬКА, ЗАМРІЯНА...

Влизька, замріяна, струнка,
З важкими косами тугими
Щодня у згадці виника.

Її словами дорогими
Говорить мій.
Мені навстріч
Тоді летять юнацькі весни.

А хто вона?
Скажу вам чесно:
Не знаю — хто, і як ім'я...

Це, мабуть, молодість моя.

ПЛ. ВОРОНЬКО

Ст. Самійленко

ДНІ СЛАВИ

(25)

Приїжджаю до полк. Дяченка і розповідаю йому про свою „амнестію" для приречених до купання в Бузі, а полк. Дяченко похвалив мене, що добре зробив, бо то хоч „стерво", але українська кров. Спочатку він був погарячився, а потім і сам жалував, що присуд був загострий.

Приїхав я до призначеного мені мешкання. Помився, попоїв та ліг спочити. Пробудившись, вийшов до кухні, а в кухні стоїть повно кошів: з маслом, сиром, яйцями, ковбасами... Запитую джури, що це має означати, чи не збираються люди аж тепер паски святити, а він відповів, що це подарунки для мене від хлопців, яких я звільнив від купелі в Бузі.

По другій стороні річки Буга, навпроти міста Вознесенська, на полі, розтаборились майже усі відділи Української Армії, що брали участь в Зимовому поході.

Ситуація критична: з усіх сторін підходять переважаючі сили большевиків, з одного боку річка Буг, за Бугом місто Вознесенськ, а в ньому сильна большевицька залога. У нас — по 10 набоїв на рушницю, по 100 набоїв на кулемет і по 3 набої на гармату.

Або згинути, або здобути місто Вознесенськ, де за інформаціями розвідки, большевики мають величезні запаси набоїв!

Під вечір стягаємо до берега річки біля нашого розташування всі пороми та човни, які лише є поблизу. Вночі, під сильним вогнем ворога, переправляємося на другий берег, з запеклим боєм вриваємось в місто і виганяємо з нього ворога.

Не дивлячись на втому і голод, а дехто і на рани, всі спішимо до складів з набоями та набираємо їх, хто скільки може. Це одинокий наш рятунок.

Після перемоги над большевиками в Вознесенську, Українська Армія повертає на захід, зі здобутими великими запасами бойових матеріялів.

По дорозі зустрічаємо багато частин Галицької Армії, які розташовані в цьому районі. Знесилені тифом, зв'язані умовою з большевиками, вичікували вони на „краще завтра".

В одному селі, 25 верстов на захід від міста Вознесенська, приєднується до Кінного Чорних Запорожців Полку батерія Галицької Армії сот. Лазоря. Козаки цієї батерії — чудові гарматники, командир її, сотн. Лазор — неперевершений фахівець-гарматник, коні — чудові. Батерія, як лялька!

Сотник Лазор зі своєю батерією ділив долю і недолю чорношличників від часу приєднання до полку аж до часу інтернування поляками, в листопаді 1920 року. Були випадки, і то досить часті, що під час атаки полку на ворога сотник Лазор сам був у лаві атакуючих, а його батерія не відступала від лави і била ворога „прямою наводкою". Коли вояки, жартуючи, питали сотника Лазоря, чи він не міг би йти зі своєю батерією під час атаки спереду лави, то він, жартуючи, відповідав, що нема дурних, бо у нього тільки одні штани і ті большевики могли б з нього зняти, а чого доброго і голову відрубати. Але ані він, ані його хлопці про тую „голову" не дбали і ніколи від полку не відставали. З тією батерією приєднався був до полку теж й один ветеринарний лікар, якого прізвища не пам'ятаю.

Прямуючи на захід, Українська Армія уже мала відомості, що ті частини Української Армії, які не пішли в Зимовий похід, переорганізувались в Польщі та діставши бойовий виряд провадили фронтову війну з большевиками. Саме на з'єднання з тими фронтовими частинами Української Армії прямували війська Зимового походу.

Все частіші бої з большевиками, бо що ближче до фронту — большевиків було більше.

В перших днях травня 1920 р. ми вже чули стріли гармат на фронті. Армія Зимового походу скупчилась, ввесь час готова до бою і без відпочинку прямувала на захід, щоб якнайскорше вирватись з кільця большевиків, які кинули сильні бойові частини зі свого фронту і з запілля проти нас.

Дня 4 травня 1920 р. армія Зимового походу підійшла до большевицького фронту, провадячи на всі боки запеклі бої: табори посередині, навколо піхота, а на крилах кіннота.

Дня 5 травня бій з ворогом без перерви день і ніч. Ворог шаліє і за всяку ціну не хоче дати нам прорватись через його фронт, а хоче нас знищити. Козаки армії Зимового походу здавали собі справу, яка доля їх чекала б, коли б не пощастило прорвати фронту, тому бились запекло і завдавали ворогові нищівних ударів.

Дня 6 травня большевицький фронт був прорваний і в районі містечка М'ясківка ми з'єднались з нашими фронтовими частинами.

Був пізній вечір, а тому чорношличники і ще деякі наші частини стали розташовуватись в містечку М'ясківка. Вояки падають з ніг з перевтоми, коні ледве волочать ноги, без корму і перевтомлені, бо ж бій тривав без перерви кілька днів і ночей. Але большевики і тут ще не хочуть нам дати спокою. Відкривають на містечко ураганний гарматній вогонь і немає нам відпочинку; знову бій!

З'єднання з Дієвою Армією

Над ранком 7 травня, відбивши большевиків, розташовуємось в селі Вербка. Тут уже справжній відпочинок: є фронт, який нас боронить, є запілля, якого ми не мали майже пів року!

Успішні дії Зимового походу треба завдячувати передусім командирові армії генералові Михайлові Омеляновичеві-Павленкові.

Як жива стоїть у мене перед очима постать генерала: в сіряку, без відзнак, завжди на коні, з рукою на перевязці (одна його рука була безвладна через поранення), неструджений, завжди перший в небезпеці. День і ніч одна думка у нього: якнайкраще виконати покладене на нього завдання.

Бувало, під час Зимового походу, частини розташовано по селах. До села, де ночує „Дєдушка" (як усі називали генерала) 2-3 верстви. Нараз, вночі, приїжджає зв'язковий від „Дєдушки" з наказом: командир полку, негайно до нього!

Чоловік втомлений переходом або боєм, спати хочеться, а їхати треба, бо наказ. Приходилось і мені не раз бути в такій ситуації в заступстві командира полку.

Приїжджають командири полків до нього, а він, хоч теж перевтомлений, не спить. Сидить над мапою. Сідають всі, обговорюють ситуацію не раз і до ранку, а там знову в похід. Коли він спав — Бог його знає? А він, було, каже: — Хто ж краще „освітлить" місцевість, як не командир полку за той час, поки до мене приїде? То я і певніший, що червоні зненацька не наскочать.

А не раз траплялося і зненацька: над ранком приходимо до села перевтомлені, перемерзлі, що й не сказати. Розсідлали коней і йдемо до хат, аби хоч трохи погрітись, а тут нараз стрілянина на городах за хатами. Вилітаю на подвір'я, а большевики уже коло хлівів. Кидаю сідло на коня, та на ходу підпопружую, а сісти на коня не можу, бо так змерз, що ноги до стремена підвести не можу. Підскочив, упав животом на сідло та так і ґальопую. А тут назустріч, з особистою охороною і „Дєдушка". — Уже розігрівся, — каже, — то збирай козаків та мерщій до бою, а я з моїми хлопцями покищо большевиків придержу. — І таких випадків не зчислити. Траплялися майже щодня. А під Вознесенськом!...

Д-р М. Дудра

ЕКОНОМІЧНА ТЕОРІЯ І ПРАКТИКА

Американці знані з свого практичного підходу до всіх справ. Це відноситься і до економістів. Економіста-теоретика, який має за собою бодай коротку практику в якомусь підприємстві або урядовому становищі, спеціяльно цінять в академічних кругах, зокрема в ролі викладача. Ті економісти, які просто з високошкільної лавки йдуть на академічну кар'єру викладача та науковця, шукають кожної нагоди, щоб безпосередньо приглянутись господарській практиці та сконфронтувати теорію з реальністю.

Таку нагоду, між іншими, знайшли цього літа 50 університетських професорів, що одержали спеціяльні наукові стипендії, які розділювала та якими завідувала Клівлендська Політехника (Технологічний Інститут Кейса), а фінансувала „Ріпаблик Стіл Корпорейшен", одна з „Трьох Гігантів" сталевої індустрії в цій країні. Шеститижнева програма мала на меті запізнати економістів-теоретиків з господарською практикою і ввести їх у безпосередній контакт з практичними господарниками.

Конкурс на стипендії був досить риґоризований, і з-поміж понад 200 кандидатів вибрано тільки 50, до яких належав і автор цього репортажу. Стипендія включала в себе покриття коштів подорожі до Клівленду і назад (деякі стипендіянти приїхали аж з Тексасу, Флориди, тощо), повне удержання впродовж шість тижнів, кошти поїздок до різних підприємств у Клівленді і околиці (Акрон, Менсфілд, тощо) та кошти різних товариських імпрез і культурних розваг (бенкети в готелях, прогулянки по озері, театри, кіна, спортові ігрища, відвідини визначних громадян і т. п.). Головні кошти програми, що їх покрила „Ріпаблик Стіл", становили коло $50,000. Крім цього, інші підприємства, які брали участь в програмі, мали коло $15,000 коштів. Разом на одного стипендіянта припадало понад $1,000 — програма відносно коштовна, яка, однак, згідно з заявами представників дотичних корпорацій, оплатилась їм вповні в моральному сенсі.

Основним заняттям стипендіянтів було відвідування різного роду підприємств, в першу чергу „Ріпаблик Стіл", господаря програми та фундатора стипендій. З інших важливіших фірм слід відмітити такі: залізнича компанія, електрівня, рафінерія, Вестінґгавз в Менсфілді, три машинові заводи, керамічна фабрика, гумові заводи Ґудрича та молочарня в Акроні, Федеральний Резервний Банк, комерційний банк, біржово-маклерська фірма та реклямова фірма. Відвідини фірми, які не раз тривали цілий день, складались з двох частин: оглядання продукційного процесу та дискусії в економічних проблемах підприємства. Вже сама технологія продукційного процесу, як, напр., грандіозний процес виливання чавуну та сталі чи масова продукція на автоматичному конвеєрі машин до прання чи ґумових опон — захоплювали глядачів. Та найцікавішими, очевидно, були дискусійні сесії, які іноді тривали годинами.

Вже на самому початку програми, на привітальному прийнятті, президент „Ріпаблик Стіл", як господар, заявив, що він і інші фірми, які беруть участь в програмі, приготовані на всякі можливі запити з нашої сторони і готові відповідати на них щиро й одверто. З цієї пропозиції ставити всякі, навіть неприємні, питання ми радо скористали, що великою мірою спричинилось до незвичайно цікавих дискусій. Між іншим не пощадили ми й самого господаря програми, запитуючи його, як він оправдує свою таку високу платню.

Звичайно ми передавали наші питання на письмі за кілька днів перед відвідинами, щоб управа підприємства мала час підготовити відповіді. Але було чимало й спонтанних питань та відповідей. Більші фірми мобілізували іноді по 30, 40, а то й 50 експертів, включно з президентом, віце-президентами та іншими високими урядовцями, які короткими доповідями, ілюстрованими фільмами, діяграмними таблицями та безпосередніми коментарями на наші запити інформували нас про справи. Такі сесії, які відбувались в призначених для цього залях у самому підприємстві або часто в готелях, переплітались перервами на обіди та коктейлі. Часто представники даної фірми бажали почути нашу думку на ту чи іншу проблему. З кожних таких відвідин виносили ми з собою масу літератури, яка утривалювала та доповнювала сказане на сесіях. Як рекомпенсату, пересилали ми кожній фірмі звіт з наших відвідин із критичною аналізою самої програми відвідин та економічних проблем даного підприємства.

Учасники програми погоджувались в тому, що ми мали діло з справді кваліфікованими людьми, які стоять на висоті свого завдання, знають, про що говорять і вміють говорити. Ми мали нагоду бачити наглядно „американський геній підприємливости" в дії, геній, якому Америка завдячує так багато. Природня куртуазія, щирість, одвертість, готовість вислухати противні погляди — оце прикмети, які характеризують наших господарів. Вони вказують на те, що суспільна філософія американського „бизнесмена" сьогодні у великій мірі відмінна від тої, яка була притаманна йому ще вчора.

Безпосередній контакт з „бизнесменами" мали ми також на щотижневих зустрічах в готелі, на яких економісти-теоретики та визначні представники промислового світу з Клівленду й околиці мали нагоду обмінятись думками. Обидві сторони виявляли добру волю зрозуміти спосіб думання та погляди співбесідника.

Відвідини підприємств та бенкети, які мали на меті зблизити економістів-теоретиків та практичних господарників, виповнювали більшу частину програми. Решта програми була присвячена дискусіям між самими економістами. Тут в першу чергу атракцією були доповіді та семінари спеціяльно запрошених бесідників, визначних економістів, кожний з яких спеціялізується в даній вузькій ділянці. Між ними були Леонтієф з Гарварду, Волман з Коломбії, Врозен з Нортвестерн Университету, Луіс з Оберлі Каледж, Каплан з Брукінґс Інститушен та Стюарт з Міністерства Праці.

Вартісними були також дискусії на тему „Що і як викладати в поодиноких курсах", в яких брали участь спеціяльно запрошені бесідники, досвідчені викладачі та стипендіянти. Окрему увагу присвячено висвітлюванню фільмів на економічні теми.

Уся програма була незвичайно багата, різнородна та цікава. Кожна хвилина занять була точно обдумана за 6 тижнів наперед. Бували дні, коли стипендіянти були зайняті від 8 години ранку до 12 години вночі. Приходила часом і втома в гарячі липневі дні, але всі ми, стипендіянти і наші господарі, погоджувались в тому, що ми взаємно дуже багато скористали з нашого 6-тижневого перебування в Клівленді.

Відбувся Собор Українського Євангельського Об'єднання

Цьогорічний Собор Українського Євангельського Об'єднання Північної Америки відбувся в днях 3—5 вересня б. р. в Дітройті на запрошення Української Євангельсько-Реформованої Церкви в цьому місті.

На Собор прибули делегати й гості, проповідники й світські члени, з Канади і ЗДА, між ними загально відомий суперінтендент Української Євангельсько - Реформованої Церкви в Україні — Василь Кузів, який тепер є пастором Української Пресвітеріянської Церкви в Нюарку. Предсідником Собору був обраний паст. Л. Бучак з Гемилтону, Канада, а секретарем — редактор „Канадійського Ранку", паст. І. Ковалевич. Собор ухвалив вислати привіти президентові Д. Айзенгаверові, де проситься його і американський уряд, мати на увазі в своїй міжнародній політиці факт, що український нарід уярмлений і прагне до вільного й незалежного життя, та президентові УНР в екзилю — д-рові С. Витвицькому з побажанням, щоб Бог допоміг йому найти шляхи до об'єднання всієї українськсої еміграції для здійснення завітних мрій українського народу.

В суботу, 3-го вересня, було обрано нову Управу Українського Євангельського Об'єднання, до якої, між іншими, обрано суперінтендента — Василя Кузева, головою; проф. Михайла Левицького з Дітройту, заступником на ЗДА, а паст. Івана Ковалевича з Вінніпеґу заступником голови на Канаду. Пастора Володимира Боровського з Дітройту обрано екзекутивним секретарем, а добр. Івана Петращука з Дітройту — скарбником.

В неділю по полудні відбулося Богослуження, присвячене 30-літньому Ювілею Української Євангельсько - Реформованої Церкви в Україні, яка під цей час не є в стані проявляти там якоїнебудь діяльности. До чисельно зібраної святочної громади проповідували суперінтендент — В. Кузів та проповідники — І. Ковалевич і В. Боровський. Сольоспіви виконали пані В. Максимович, дружина відомого українського піяніста, та Є. Волде (Волощук) в супроводі органу.

Зараз же по Богослуженні відбулося прийняття. І на Богослуженні й на прийнятті були присутні приятелі українців з американського протестантського світу, а присутні представники з різних українських організацій м. Дітройту в своїх теплих промовах склали на прийнятті свої привіти. Багато інших запрошених американців і українців, що з різних поважних перешкод не могли прибути на це свято, висловили з цієї причини свій жаль та прислали свої привіти та побажання листовно.

В понеділок було обговорено ряд важливих справ, зв'язаних з дальшим розвитком українського євангельського руху в Америці та в світі й ухвалено кілька резолюцій. Одна з них просить Уряд ЗДА ухвалити відповідний закон, який уможливив би перебування в ЗДА тим ДП, які з боязні перед репатріяцією до Совєтського Союзу, були змушені позмінювати деякі дані в своїх документах, а друга — просить через Об'єднані Нації всі держави світу в евентуальних конфліктах виелімінувати вживання атомової й водневої бомб, як таких, що несли б загладу передусім невинному й безборонному населенню, а зробити головною засадою розв'язки всіх міжнародних конфліктів не силу, а повне пошанування прав людини й народів до вільного й незалежного життя із справедливим соціяльним і економічним устроєм, відповідаючим їх потребам, що забезпечував би кожному умовини життя, гідні людини двадцятого століття, і тим створити передумови для братнього співжиття між народами.

В. Б.

БУЛҐАНІН ВИМАҐАЄ ПРИМУСОВОЇ РЕПАТРІЯЦІЇ

(Закінчення зі стор. 2-ої)

ний уряд вважає за свій обов'язок взяти під оборону проти всіх їх поневолювачів. І тому большевики, як передумову до налагодження взаємин із Західньою Німеччиною, пропонують обміняти за німецьких високих військових старшин і ґестапівців своїх власних „ворогів народу", щоб потім жорстоко з ними розправитися . . .

Досі на теми репатріяції писала тільки берлінська газетка „За возвращеніє на родіну", що її видає того ж імени немовби то приватний комітет Міхайлова. Тепер у цій справі слово забрав совєтський прем'єр-міністер, один з членів „Колеґії диктаторів". Це свідчить про те, яку величезну вагу прив'язує Москва навіть до тої малої частинки різнонаціональної еміґрації, що залишилася досі в Німеччині. Це свідчить про те, як дошкуляє їй протикомуністична діяльність еміґрації у вільному світі.

Кожний новий день коекзистенції приносить нові дива. Отож, „оформлюючи юридично" заяву Булґаніна, совєтський уряд — як повідомляє з Москви 18 вересня кореспондент „Ню Йорк Таймсу" — вирішив зробити те, що з його наказу зробили вже уряди Болгарії і Чехословаччини, а саме піти на трюк з... амнестією. При цьому „переміщених осіб", з тактичних мотивів не називається їхнім власним ім'ям. Як подає згаданий кореспондент, „Президія Верховного Совєту СССР проголосила широку амнестію, яка стосується всіх тих, що так чи інакше співпрацювали з німцями під час останньої війни. Вона може бути стосована і супроти тих, хто брав участь в антисовєтських „злочинах" і хто, вернувшись до СССР „визнає свою вину". Так же само обіцяє Москва амнестувати всіх тих, що після війни належали до антисовєтських організацій. І вкінці найбільш „потішаюче" для політичних еміґрантів: „Ті, що були спричинниками особливо важких злочинів, будуть засуджені найбільше на 5 років, якщо вернуться і покаються".

Зрештою, тема проголошеної Москвою амнестії варта окремого розгляду. Тим часом можна мати певність, що суверенна, демократична Німеччина Аденауера, яка признала право азилю політичним еміґрантам на своїх землях, цього права не зламає, і навіть за своїх воєнно-полонених їх не видасть. Але після московської конференції, якою встановлено дипломатичні взаємини між Совєтським Союзом і Західньою Німеччиною, моральний терор, атмосфера дискримінації і залякування політичних еміґрантів у цій країні совєтською аґентурою незмірно посилиться. Маючи на сході в безпосередньому сусідстві опановану большевиками Східню Німеччину, а в неї за спиною Москву, в період, коли „співіснувальні настрої" опановують світ, — західньонімецький уряд навряд чи захоче через безправних і упосліджених „переміщених осіб" загострювати з Москвою відносини. З огляду на це не виключене, що в Бонні звернуть неприхильну увагу і в сторону найбільш активної частини чужинецької політичної еміґрації, зокрема української, щоб загальмувати й спаралізувати її дотеперішню протикомуністичну діяльність. В такому дусі вже висловлювалась німецька преса після бомбового атентату в Мюнхені на чеського міністра в екзилі. До цього наші громадські й політичні організації мусять бути готові.

Гостре домагання Москви видати їй еміґрантів на розправу, вимога примусової репатріяції повторює в точності большевицькі вимоги 1945-46 років. І якщо Булґанін не спинився навіть перед тим, щоб скомпромітувати свій власний уряд, розкривши цією вимогою перед підсовєтськими народами довго приховуваний від них факт перебування в самій лише Західній Німеччині ста тисяч політичних еміґрантів, — то значить твердо рішили там, у Москві, за всяку ціну всіх цих людей здобути в свої руки.

Українці в Америці у цей ґрізний для наших залишенців у Німеччині час повинні зі свого боку докласти всіх зусиль, щоб витягнути їх із загроженої репатріяцією країни і визволити з атмосфери большевицького терору, в якій вони перебувають.

В. С-ко

Кожний свідомий українець та кожна свідома українка уважають своїм обов'язком стояти в рядах Українського Народного Союзу, щоб своїм членством збільшити кадри ідейних українських працівників.

З'ЇЗД УЧИТЕЛІВ УМІ В НЮ ЙОРКУ

В неділю, дня 28 серпня 1955 р. в залі Літературно-Мистецького Клюбу в Ню Йорку відбувся З'їзд учителів централі та відділів Українського Музичного Інституту. Участь у З'їзді взяли: дотеперішня Дирекція Централі УМІ в Ню Йорку. Р. Савицький (директор), М. Вайлова (заст. директора), І. Соневицький (секретар), І. Недільський (скарбник); Учительський Збір з Ню Йорку: В. Ваб'як, А. Вучинська, Л. Гуменний, О. Добровольська, Г. Мирошниченко, І. Приймова, М. Фоменко, В. Цісик, Є. Чапельська, К. Чічка-Андрієнко, представники філії УМІ з Филаделфії: Н. Недільська - Слободян, Ю. Оранський, В. Перфецький, І. Чума; з Нюарку: Т. Богданська, І. Заяць, Г. Клим та д-р Л. Голінатий (секретар філії — як гість); з Пассейку: О. Чипак; з Джерзі Сити: М. Дзядів; з Клівленду: І. Винницька; з Лорейту: Д. Микита; з Трентону: Я. Лабка; з Вілмінґтону і з Честер: Я. Кобрин, А. Огродник; з Балтімор: Л. Шав'як та з Гартфорду: Ю. Цибрівський. Через технічні перешкоди на З'їзді не були заступлені представники філій з Елизабет та з Бофало.

Праця УМІ вступила в організаційний етап своєї діяльности — так заявив дир. Р. Савицький у своїй доповіді на З'їзді. Впродовж трьох років праці УМІ зумів згуртувати сотні української дітвори, здобути собі довір'я в батьків та поширити свою педагогічну діяльність поза межі централі, створюючи цілу низку відділів. Найкращим доказом росту УМІ — це щораз то більше число вписів до школи; деякі з учнів приходять з інших шкіл, а деякі єднаються з УМІ, покидаючи приватні лекції, позбавлені пляновости навчання. В тісній співпраці філій з централею в Ню Йорку, УМІ зумів створити тривкі основи цієї музично-виховної установи на терені ЗДА, що продовжує славну традицію львівського Музичногов Інституту ім. М. Лисенка.

З'їзд учителів УМІ, на якому були присутні фахівці усіх предметів навчання, обговорював в окремих комісіях і на пленумі низку педагогічних та організаційних проблем та ухвалив ряд постанов:

Висловити признання всім батькам учнів УМІ за зрозуміння доцільности і важливости праці Інституту над українською молоддю і за масову піддержку акції УМІ в централі і в усіх відділах.

Висловити подяку Батьківським Комітетам за популяризацію ідеї УМІ та активну допомогу в організаційній та господарській ділянках.

Звернутися з закликом до всіх українських музик - учителів зосереджувати свою працю в рямках УМІ, включати до нього своїх приватних учнів, старатися про творення нових його відділів і тим робом виконати свій громадський обов'язок щодо скоординованого музичного виховання нашої молоді.

У зв'язку із специфічними умовинами життя у ЗДА — постійно дбати про високий рівень і вимоги УМІ, запевнюючи добрі, відповідаючі справжньому мистецтву висліди праці учнів.

Важаючи створити для своїх учнів умовини відповідної естрадової практики, організувати публічні виступи учнів (включ. до самостійних вечорів) і поставити їх до диспозиції усіх організацій та установ, що влаштовують концерти й академії для молоді.

Для запевнення ще кращої видатности та повної координації праці централі УМІ, та всіх його відділів, приготовити нову редакцію плянів навчання та окремі підручники, беручи в них до уваги всі вартісні надбання модерної літератури та педагогіки.

Для створення можливости ансамблям і солістам придбати новий репертуар і для популяризації давніх і нових, недрукованих творів українських композиторів, заложити при УМІ музичну бібліотеку — випозичальню, як також музичне видавництво.

На шкільний рік 1955/56 вибрати директором УМІ — Р. Савицького.

І. С.

ВІСТІ З УКРАЇНИ

(За совєтською пресою і радіом)

75-РІЧЧЯ КАРТИННОЇ ҐАЛЕРІЇ І. АЙВАЗОВСЬКОГО

31-го липня минуло 75 років від часу заснування в Теодосії (Крим) картинної ґалерії І. Айвазовського. Початок цій ґалерії поклав сам маляр, відкривши тут „Загальну художню майстерню", де могли б працювати всі, хто мав хист до образотворчого мистецтва. Щоб зробити малярські твори доступними для загального огляду, Айвазовський побудував у 1880 році окреме приміщення, і того ж року відкрив ґалерію. Це була одна з перших постійних виставок в Україні. Айвазовський заповів у повну власність Теодосії всі свої образи, що були в ґалерії на день його смерти. Тепер у цій ґалерії зібрано понад 400 праць видатного мариніста, що присвятив себе Чорному морю. На початку другої світової війни всі образи Айвазовського большевики вивезли були на Сибір.

40,000 АҐІТАТОРІВ І ПРОПАҐАНДИСТІВ У КИЄВІ

„Радянська Україна" з 4 серпня подає: „40.000 аґітаторів і пропаґандистів столиці України роз'яснюють трудящим рішення липневого пленуму Центрального Комітету партії. Під час бесід і лекцій у цехах підприємств, в науково-дослідних закладах ,на будовах, у приватних приміщеннях вони розповідають про ґрандіозні завдання, поставлені партією перед трудящими в справі дальшого розвитку промисловости". Рішення останнього пленуму компартії вимагають від населення ще більших зусиль та ще більших жертв при низькому життєвому стандарті, і в Москві розуміють, що без десятків тисяч аґітаторів, сексотів та інших наганячів усві ці рішення залишаться на папері.

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

Филаделфія, Па.

Міжнародний Фестиваль

В листопаді ц.р. у Филаделфії має відбутися Міжнаціональний Фестиваль. До участи запрошено українську групу. Організується він впливовими американськими чинниками і має велике пропаґандивне значення. Заходами філії УККА у Филаделфії створено підготовний комітет, до якого входять представники різних організацій. Цей комітет, під головуванням інж. Харамбури, рішив не відставати від інших двадцяти національностей, що беруть участь у Фестивалі, і гідно підготуватись з українськими мистецькими виступами. Складено програму щодо виступів, але найдошкульніше місце — це мистецька виставка, яку плянують влаштувати. Хочеться збудувати макет української хати і там розкласти наші чудові вишивки, різьбу, крашанки тощо. Але, оце саме, але, — де взяти гроші? Немає меценатів, щоб вони уможливили гідно репрезентувати українську націю на виставці, доводиться і ще раз звернутися до жертвенности українського громадянства.

Всім організаціям у Филаделфії комітет розішле прохання підтримки матеріяльно цю велику справу. Пожертвувати з каси своєї організації 5-10 дол. і таким чином збудувати макет хати, зробити виставку, допомогти мистцям приїхати з інших міст для участи. Комітет для підготови участи української групи в Міжнаціональному Фестивалі глибоко переконаний, що наші організації, які ніколи не були глухими в таких випадках, і на цей раз підуть назустріч доброму ділу.

З. Д.

НА ДОПОМОГУ Поводяням Українцям

СПИСОК Ч. 6.

У відповідь на заклик Екзекутивного Комітету УНС у справі пожертв на запомогу поводянам - українцям, відгукнулись такі громадяни:

Бр. св. Арх. Михаїла	$15
Шмаґала Дмитро	10
У. А. Клюб, Болтімор	10
Відділ 320 УНС	10
Карий Василь	5.25
Віблос Перепелиця	5
Неділко Г.	5
Капуста Ф.	5
Костик Петро	5
о. М. Притуляк	5
Белос Никола	5
Бурей А.	5
Бр. Св. Мих., В. 213 УНС	5
Пісецький Д.	5
Кульґавич Кароль	5
Панасюк Семен	5
Сидяга Василь	5
Сидяга Михайло	5
Слобода Гриць	5
Сломошинський Федір	5
Якимчук В.	3
д-р Р. Барановський	3
Тарадайка Антін	3
Корівчак Стефан	3
Кругляк Андрій	3
Малиняк Данило	3
Д-р Василь Палідвор	3
Трешницький М.	2
Стефурин Василь	2
Маркович Іван	2
Малко І.	2
Семенків Я.	2
Верес Роман	2
Колодруб С.	2
Кагалуба Павло	2
Д-р Падрій	2
Захарчук Теодор	1
Шкорута Г.	1
Мельникович Ю.	1
Васараб А.	1
Салій В.	1
Богуцький Антін	1
Смаль Йосиф	1
Лема Василь	1
Лунак Вальтер	1
Хома Андрій	0.50
Хома Магдалена	0.25
Разом	$ 174.00
Раніше зложено	$1485.50
Разом досі	$1659.50

II. З'ЇЗД БРАТСТВА КАРПАТСЬКИХ СІЧОВИКІВ

II. Делеґатський З'їзд Братства відбудеться в Торонті 12 листопада 1955. Він буде мати чисто діловий характе з огляду на те, що проєктується скликання III-го Делеґатського з'їзду до Ніяґара Фолс з почат. липня 1956 і заразом першу зустріч закарпатських українців і русинів Америки і Канади. На цім з'їзді будуть удекоровані колишні Карпатські Січовики, як теж інші заслужені особи в розбудові Карпатської України, Хрестами - Орденами Карпатської Січі. В рамках з'їзду і зустрічі відбудеться концерт і віче, як теж народна забава. Важливіші моменти будуть фільмовані.

П О Д Я К А

Опускаючи "Providence Hospital" в Вашинґтон, Д. К., почуваюся до милого обов'язку висловити прилюдну подяку: нач. лікареві шпиталя Д-р Степанові ОРИЩИНОВІ за влучну діягнозу, успішне переведення операції та незвичайно солідну опіку перед і по операції; — Асистуючим при операції лікарям; — Сестрам Монахиням та Медсестрам за опіку і догляд в часі моєї недуги, як також — Приятелям та Знайомим, які або особисто були ласкаві відвідати мене, або писемно присилали слова розради. — Нехай Всевишній винагородить Вам!

о. Дмитро ШУЛЬ

Вашингтон, Д. К., м. вересень 1955 р.

Спорт

НА ФУТБОЛЬНИХ ГРИЩАХ ЗДА І КАНАДИ

Українська Спортова Радіопередача — Шикаго під кермуванням відомого спортсмена — Романа Дубляниці, так схарактеризувала матчі СТ Україна на американському ґрунті: Провід УАСТ Левів Шикаго повинен бути гордий, що став спонзором спровадження СТ Україна Торонто на американську землю. Гості, — в змаганнях першого дня дещо розчарували, програючи заслужено до відносно слабого складу Збірної м. Шикаго рахунком 3:4. Зреґабілітувались у черговій зустрічі проти господарів УАСТ Леви — перемагаючи їх 4:2. В загальному — СТ Україна зарепрезентувала себе незле, хоч з пункту техніки гри залишила дещо до бажання. Можливо перемучення дорогою із Торонта в Шикаґо та важкі змагання проти Італії (1:0) перед від'їздом — лежали канадійцям у п'ятах. Кращі змагуни СТ України — Снилик, Білик та ціла лінія помочі — Закалужний, Шапка, Стецьків.

УАСТ Леви — після літньої перерви — заграли досить добре, будучи майже рівнорядним противником. Поразка Левів заслужена, хоч дещо зависока. Найкращим змагуном у Левів — виявився Джім Стахровський.

В закінченні згаданих спортових імпрез, що були частиною Ювілейних Святкувань з нагоди 5-тиріччя УАСТ Левів Шикаґо, відбувся у залі церкви Св. Володимира величавий бенкет з участю чільних представників українського та американського футбольного світу.

Найкращий ювілейний дарунок для клюбу УАСТ Леви — придбали їхні юньйори у формі двох здобутих чаш і мистецтва своєї Дивізії — перемагаючи у фінальній зустрічі — сильну німецьку дружину Швабен рахунком 1:0.

При тій нагоді подаємо до відома: що Українська Спортова Радіопередача з Шикаґо — працює кожного понеділка у вечорі — год. 7:15. Хто цікавий про український спорт в радіо, нехай наставляє щотижня програму — Романа Дубляниці. Це одинока спортова передача українською мовою у вільному світі.

Від Шикаґа — 856 км. на схід у Монтреалі гостив вперше в Канаді филаделфійський УСТ Тризуб. Оба матчі Тризуб грав гостро, стараючись за всяку ціну добути перемогу і в двох випадках не добився успіху. Україна Монтреаль, чемпіон Квібеку виграла чистих 2:0, втративши розбитими двох змагунів: Палінського і Безпалюка. Це був реванш господарів за виступ у Филаделфії. Другого дня першун І. Дивізії Квібеку — ФЦ Канталія перемогла віцемайстра м. Филаделфії 2:1. Д-р Павлічка — добув одні ворота, якими Тризуб вирівняв позицію проти італійців 1:1, одначе мимо доброго матчу українці зійшли з майдану переможені двома ворітьми Лязароні.

Грицин — центр України Монтреаль одержав від Ланки Дисципліни Квібеку дискваліфікацію за матч з Вікерсом (5:0). Грицин не буде грати проти Олстер Торонто — ні одного матчу. До змагань проти Олстер — підкріплять Україну Монтреаль змагуни: Дмитро Васьків (Вікерс) і Ота Крачовіль (Спарта), які давніше грали в СТ Україна.

Інше П'ятиріччя поїхала святкувати УСК Січ. Ювілят УАСТ Рачестер зробив усім несподіванку і переміг високо 3:0 елизабетських футболістів, які виступили в повному складі, одначе не диспонували духом перемоги. Треба при тому зазначити, що УАСТ — користав зі змагунів Торонтського Тризуба.

У Торонті — „як по війні"... Україна „евакувала" до Шикаґо, перетріпавши італійців 1:0, і все ще — болюче загал відчуває втрату фіналу плей-офу проти Олстера 1:2. Олстер — формально став чемпіоном Онтерія перемігши Роверс Виндзор — 1:0 і 5:0, і приготовляється до зустрічі за першенство Східньої Канади — проти СТ Україна у Монтреалі.

На фронті гор за чашу британського Консула до пів-фіналу дійшла **СТ Україна (вигравши у Італії 1:0,) і УСК Тризуб — що елімінував Гунґарію 3:1.** Інші матчі чверть-фіналів скінчились ремі: Олстер — Германія 1:1 (!), Тістлес — IE Кенедіенс 1:1 (!). Вони мають бути повторені.

В грах за чашу Арнольда відбуто аж 5-ть матчів. Старт СТ України — по приїзді з Шикаґо — **був цілком незадовільний, коли Україна програла до слабого Ст. Ендріюс 0:3** (!!), 5-ту чергову перемогу добула Італія, вигравши по 2:1 з Вайт-Іґолс і Гунґарією, Кенедіенс виграв до Олімпії 3:0, коли **Тризуб — ремісував до Гунґарії 1:1.** Ворота стрілив Горський. Найбільші шанси на здобуття чаші Арнольда має Італія — 10 точок.

В спортових колах Торонта кружляють чутки, що Олександер Скоцень (Тризуб) має стати тренером СТ Україна. Про таку відомість — мала писати уеж і торонтська англійська щоденна преса.

ФКІ Просвіта Вінніпеґ — має уже партнера в Західньому Фіналі Канади. Ню - Вестмінстер Роялс ФЦ в 1/8 елімінував Юкон АЦ 4:1, 5:0, в 1/4 — ФЦ Кардстон 3:1, 4:0 і 1/2 фіналу Деніш Кенедіенс (Кальґарі) 5:1, 7:1. „Мандруючі Роялси" (які уже 27 днів є поза домом) виїхали з Кальґарі — Атланта до Вінніпеґу — Манітоба, де цього тижня зустрінуться з ФКІ Просвіта.

Н. Ліга в Торонто розглянула справу СТ Україна — Олстер і рішила, що СТ Україна — 1.) добула мистецтво Н. Ліґи на рік 1955, 2.) здобула чашу Карлінґа. Олстер Юнайтед — добув тільки першість плейофу. (Олстер — *нагороджується окремою чашою плей-офу*) що дає право участи в грах за першенство Канади, де першуна нагороджується Домініяльною чашою Карлінґа. Отже СТ Україна перемогла ясно Олстер — наразі 2:1 конкуренцій. Олстер — має можність, хоч є слабшим, брати участь в грах за першенство Канади. Провід СТ Україна виграв **моральний двобій за ясні права** клюбу. Секретар Н. Ліґи п. Тґіркеттлем (Торонто) заявив, що всякі інші поголоски, комбінації чи погляди англійських репортерів не мають ніякого іншого обоснування — і СТ Україні признається те, що — клюб запрацював.

Богдан Прудиус

ЧЛЕНСТВО В УКРАЇНСЬКОМУ НАРОДНОМУ СОЮЗІ, ЦЕ ВАШ НАЦІОНАЛЬНИЙ ОБОВ'ЯЗОК І ОСОБИСТИЙ ІНТЕРЕС! ВСТУПАЙТЕ В ЧЛЕНИ У. Н. СОЮЗУ!

ВСЯЧИНА

КАМПАНІЯ ЗА ЗБЕРЕЖЕННЯ ГИКАВИХ ЖУРАВЛІВ

Кеннет Д. Моррісон, директор інформацій при Крайовому Товаристві Опіки над птаством, заявляє, що починаючи від кінця цього місяця до листопада цього року будуть вести кампанію, щоб мисливці не стріляли до „гикавих" журавлів, коли вони перелітатимуть з північної Канади на зимування до стейту Тексас. Минулої зими в Тексасі нараховано тільки 21 дорослого гикавого журавля. Цього року при допомозі літаків нараховано тільки шістьох молодих цих птах. Члени цього товариства, представники урядового консерваційного департаменту, пластуни й пластунки та члени жіночих клюбів будуть закликати мисливців вздовж шляху лету цих журавлів на південь, щоб щадили цю породу птахів, яка заникає. Гикаві журавлі летять понад Алберту, Саскачеван, Манітобу, Небраску, Кензас, Оклагому до Тексасу. Гикаві журавлі маєстатичні білі птахи, високі на п'ять стіп. Їх „гикання" чути на дві милі. Під час панування індіян в західних частинах Північної Америки небо аж чорніло від цих журавлів, а тепер вони вигибають, хоч їх життя забезпечують федеральні і стейтові закони.

ВЕЛИКІ АТОМОВІ ГАРМАТИ ПІДУТЬ НА БРУХТ

Представник армії заявляє, що недавно випродуковані великі 280 міліметрові атомові гармати підуть на брухт, бо виявляється, що краще буде вживати до атомових куль звичайних восьмицалевих гармат. Великі атомові гармати мають ту добру прикмету, що з них можна стріляти на віддаль 20 миль. Але вони мають і злі прикмети: їх дуже важко перевозити по европейських шляхах, на яких вони перевертаються або грузнуть в землю, бо їхня вага разом із трактором виносить 85 тонн. Восьмицалеві гармати важать тільки 35 тонн разом із трактором.

ДІМ ДЛЯ АЛЬКОГОЛІКІВ З УСПІХОМ ЛІКУЄ ПАЦІЄНТІВ

В Ню Каселі, Індіяна, 15 вересня відзначили закінчення однорічного лікування алькоголіків в домі, призначеному на цю ціль. Адміністратор цього Дому для алькоголіків, Боб Вулф, заявив, що ця нова інституція може виказатися добрими успіхами, бо вона лікує пацієнтів тим способом, що приймає їх до себе на постійний побут на протяг потрібного до вилікування часу. Цей дім утримується з додатків, наложених до оплат за ліцензії на дозвіл продавати алькоголеві напої. Досі вилікували 300 пацієнтів, і 60 відсотків з них панують над собою та не попали знову в той страшнийналіг. Лікар цього дому утримує зв'язок з своїми пацієнтами і після того, як вони залишають дім.

ЛАТИНСЬКІ АМЕРИКАНСЬКІ ДЕРЖАВИ ОЧИЩУЮТЬ СВОЇ МОВИ ВІД ЧУЖИХ СЛІВ

Латинські американські держави почали кампанію проти засмічування своїх мов чужими словами, головним чином англійськими. В Мехіко цю кампанію очолює сам міністер освіти Хозе А. Ценіцерос. Важко цю боротьбу вести, але до неї беруться, головно в Мехіко, з великою енерґією. Студенти, шофери і купці люблять послуговуватися відомим американським „окей", проти чого виступають оборонці чистоти мови. В спорті також вживають багато англійських слів, а купці часто дають до часописів і на виставові вікна оголошення з англійськими словами. Також і в радієвих і телевізійних стаціях диктори виплітають в свою мову багато англійських слів. Проти того звернена кампанія за чистоту еспанської мови.

ЧИТАЙТЕ НАЙСТАРШИЙ УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК „СВОБОДУ"

ОБОРОНА БУЕНОС АЙРЕС

Протилетунська артилерія займає позиції в Буенос Айрес для оборони міста перед атаками повстанських літаків.

Англійські дипломати були впродовж 20 років совєтськими шпигунами

Лондон. — Доналд МекЛін і Ґю Бурджес, англійські дипломати, які займали високі позиції в закордонно-політичній службі Англії, втекли були в 1951 році за залізну завісу дізнавшись, що тайна англійська служба стежить за ними, як совєтськими шпигунами. Англійське міністерство закордонних справ, яке вперто мовчало про ту сенсаційну аферу, вперше проголосило тепер коротке офіційне повідомлення, ствердивши в ньому, що МекЛін і Бурджесс стояли на совєтській службі в тому самому часі, коли займали високі англійські закордонно-політичні державні становища. Доналд МекЛін був шефом американського відділу в англійському міністерстві закордонних справ, потім канцлером в англійській амбасаді в Вашинґтоні й секретарем об'єднаного політичного комітету, що існував під час останньої війни між ЗДА, Англією і Канадою. Речник англійського міністерства закордонних справ признав, що МекЛін мав на тих своїх становищах доступ до найважніших дипломатичних актів Англії, що особливо торкались її взаємин з Америкою. Бурджесс був якийсь час шефом інформаційного бюра в англійському міністерстві закордонних справ. Теперішня офіційна заява в цій справі наступила в наслідку ревеляцій Петрова, совєтського шпигуна в Австралії, який зрадив своїх хлібодавців. Королівська австралійська комісія оприлюднила тепер своє звідомлення про совєтську шпигунську роботу в Австралії, а в тому звідомленні і наведено всі зізнання Петрова, м. ін. про названих двох англійських дипломатів. Він твердить, що Совєти звербували їх на свою службу ще тоді, коли вони були студентами в університеті в Кембридж, отже на 20 років перед їхньою втечею. Вони передавали всі шпигунські документи головно через совєтського „дипломата" в ЗДА, Кісліцина. Обидва англійці втекли, коли дізналися, що за ними стежать. Втечу зорганізувало їм совєтське МВД. В два роки згодом, у вересні 1953, воно ж зорганізувало перехід за залізну завісу дружини МекЛіна і їх двоїх дітей.

Бенсон признає, що фармерська криза буде виборчим ґаслом в 1956 році

Вашинґтон. — Секретар рільництва Езра Тефт Бенсон промовляв на телевізії NBC стації і заявив, що знижка цін на фармерські продукти може бути головним ґаслом виборів в 1956 році. Бенсон сказав: „Це все в порядку. Ми стараємося допомогти фармерам, як тільки можемо, і якби хтось мав якісь проєкти в цій справі, як поліпшити долю фармерів, то ми радо б їх прийняли." Але Бенсон сказав, що фармерська криза — це така поважна справа, що не треба б її використовувати для партійних цілей. „Наша фармерська програма була завжди двопартійною справою, бо всі ми стараємося розв'язати її для добра фармерів." (19 вересня окремий демократичний комітет нараджується в Шикаґо, як використати фармерську кризу в найближчих виборах для партійних цілей). Республіканці побачили, що знижка цін на фармерські продукти може коштувати їхню партію втрати фармерських голосів при найближчих виборах, і тому інтенсивніше займаються фармерською проблемою, щоб поправити настрої фармерів.

● **Австрійський парлямент** прийняв закон про створення нової армії. Австрійська армія зникла з хвилиною вступлення до Австрії гітлерівських військ, що перевели були „аншлюс" (злуку).

● **Грецький амбасадор** у Вашинґтоні перестеріг американський уряд, що коли Греція не дістане підтримки від Заходу, бодай від ЗДА, у конфлікті з Англією і Туреччиною в зв'язку з Кипром, то буде наражений не тільки пакт Греції-Туреччини-Юґославії, але й НАТО, членами якого є Англія, Греція і Туреччина. Греція сподівається моральної підтримки на найближчій сесії Об'єднаних Націй, де вона оскаржила Англію. Ситуація Америки дуже складна й делікатна.

✝

Ділимося сумною вісткою, що Наша Найдорожча Мати, Бабця і Прабабця

бл. п. Ксеня АЛІКСТАР ур. Пасічний

упокоїлася в Бозі прийнявши Найсвятіші Тайни, дня 18-го вересня 1955 р. на 83 році життя.

ПАНАХИДА за Покійну буде відслужена в середу, 21-го вересня, о год. 8-ій вечором.

Похорони відбудуться в четвер, 22-го вересня, о год. 9:30 рано з похоронного заведення П. Яреми та церкви св. Юрія на цвинтар. — Вічна Їй Пам'ять!

Горем прибиті:
дочки: ЄВГЕНІЯ, МАРУСЯ, ПЕТРОНЕЛЯ;
зяті: МИХАЙЛО ПОПИК, ОСИП ДУДА, ВОЛОДИМИР РИПЧУК;
внуки: ТАМАРА і д-р БОГДАН КОРДЮКИ, ЛЮБОМИРА і д-р ОЛЕГ СОХАНИ, ВІРА, ВІРА, ЯРОСЛАВ, ГЕЛЬМА, ІРЕНА;
правнуки: ІГОР, БОГДАН, МИРОСЛАВА і ЗОРЕСЛАВ.

В першу річницю смерти Найдорожчого Мужа і Батька

бл. п. ДМИТРА ТОМКІВ,

який відійшов від нас на віки 21-го вересня 1954 р. буде відслужена

СЛУЖБА БОЖА з ПАРАСТАСОМ
за упокій Небіщика
В СУБОТУ, 25-го ВЕРЕСНЯ,
яку відслужать Високопреосвященний Владика
Богдан
в Українській Православній Церкві
при 1410 Vyse Avenue, Bronx, N. Y.
о годині 10:30 рано.

До ласкавої участи запрошуємо Родину, Приятелів і Знайомих.

Щиро вдячні
ДРУЖИНА і ДІТИ

21-го вересня припадає
ДЕСЯТА РІЧНИЦЯ З ДНЯ СМЕРТИ
бл. п. ЛЕСІ ІВЧЕНКО
СЛУЖБА БОЖА
за спокій Її душі буде відправлена у Филаделфії
в суботу, 24-го вересня
в Катедрі Св. Володимира на Беркс Стріт.
МАТИ

КУПУЙТЕ В ПІДПРИЄМСТВАХ, ЩО ОГОЛОШУЮТЬСЯ „В СВОБОДІ"

ЧИТАЙТЕ „СВОБОДУ"

ЩАДІТЬ У ЛЕГКИЙ СПОСІБ! КУПУЙТЕ СВОЇ БОНДИ ЧЕРЕЗ ПЕЙРОЛ СЕЙВІНҐС!

ТАРЗАН, ч. 3544. Очікує свого часу.

Ша, мовчки подивляючи Тарзана, холоднокровно промовила: — Чого ви хочете? — Звільнити Шермана й відібрати для нього диск, бож він є його правним власником, — відповіла мавполюдина.

— Це неможливо! Така є воля акули Джеґ-Ара, щоб його образ був між нами!

Тим часом Узу чекав відповідної хвилини, щоб здійснити чортівський плян!